

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 12. helmikuuta 2021
(OR. en)

5186/21

Toimielinten välinen asia:
2018/0235 (NLE)

RECH 10
COMPET 15
ATO 4
CADREFIN 11

SÄÄDÖKSET JA MUUT VÄLINEET

Asia: NEUVOSTON PÄÄTÖS eurooppalaisen yhteisyrityksen perustamisesta ITERiä ja fuusioenergian kehittämistä varten sekä etujen myöntämisestä perustettavalle yhteisyritykselle tehdyn päätöksen 2007/198/Euratom muuttamisesta

NEUVOSTON PÄÄTÖS (Euratom) 2021/...,

annettu ... päivänä ...kuuta ...,

**eurooppalaisen yhteisyrityksen perustamisesta
ITERiä ja fuusioenergian kehittämistä varten
sekä etujen myöntämisestä perustettavalle yhteisyritykselle tehdyn
päätöksen 2007/198/Euratom muuttamisesta**

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 47 artiklan kolmannen ja neljännen kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Euratom, Kiina, Intia, Japani, , Etelä-Korea, Venäjän federaatio ja Yhdysvallat allekirjoittivat sopimuksen ITER-hankkeen yhteisestä toteutuksesta vastaavan fuusioenergia-alan kansainvälisen ITER-organisaation perustamisesta¹, jäljempänä 'ITER-sopimus', marraskuussa 2006. Euratom, joka on ITER-sopimuksen mukaan isäntäosapuoli, on ottanut hankkeessa johtoaseman.
- (2) Neuvosto perusti päätöksellä 2007/198/Euratom² ITERiä ja fuusioenergian kehittämistä varten eurooppalaisen yhteisyrityksen (Fusion for Energy), jäljempänä 'yhteisyritys', vastaamaan Euratomin osuudesta fuusioenergia-alan kansainvälisessä ITER-organisaatiossa ja Japanin kanssa toteutettavissa laajemman lähestymistavan toimissa sekä valmistelemaan ja koordinoimaan toimintaohjelma, jolla valmistellaan koefuusioreaktorin ja muiden asiaan liittyvien laitteistojen rakentamista.

¹ EUVL L 358, 16.12.2006, s. 62.

² Neuvoston päätös 2007/198/Euratom, tehty 27 päivänä maaliskuuta 2007, eurooppalaisen yhteisyrityksen perustamisesta ITERiä ja fuusioenergian kehittämistä varten sekä etujen myöntämisestä perustettavalle yhteisyritykselle (EUVL L 90, 30.3.2007, s. 58).

- (3) Päätöksen 2007/198/Euratom 5 artiklassa säädetään, että yhteisyrityksellä on oltava erilliset taloushallintoa koskevat säännöt, jotka perustuvat komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 1271/2013¹ periaatteisiin; taloushallintoa koskevat säännöt voivat poiketa delegoidusta asetuksesta, jos yhteisyrityksen toiminnan erityistarpeet sitä edellyttävät ja jos asiassa on ennalta kuultu komissiota. Yhteisyrityksen taloushallintoa koskevien sääntöjen IV osastossa määrätään talousarvion toteuttamisesta.
- (4) Päätöksessä 2007/198/Euratom vahvistettiin yhteisyritykselle tarvittava rahoitusohje sekä Euratomin ohjeellinen kokonaisuus tästä määrästä, joka asetetaan käyttöön perustamissopimuksen 7 artiklan nojalla hyväksytyjen yhteisön tutkimus- ja koulutusohjelmien kautta tai millä tahansa muulla neuvoston hyväksymällä päätöksellä.

¹ Komission delegoitu asetukset (EU) N:o 1271/2013, annettu 30 päivänä syyskuuta 2013, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 208 artiklassa tarkoitettuja elimiä koskevasta varainhoidon puiteasetuksesta (EUVL L 328, 7.12.2013, s. 42).

- (5) Päätöstä 2007/198/Euratom muutettiin neuvoston päätöksellä 2013/791/Euratom¹ yhteisyrityksen toiminnan rahoituksen mahdollistamiseksi neuvoston asetuksella (EU, Euratom) N:o 1311/2013² vahvistetun vuosia 2014–2020 koskevan monivuotisen rahoituskehityksen ajan.
- (6) ITER-organisaation neuvosto puolsi vuosina 2016 ja 2017 ITER-hankkeen uusia perusmääreitä, jotka laadittiin hankkeen hallinnoinnin parantamisen yhteydessä. Niitä käytettiin tämän jälkeen yhteisyrityksen rahoitustarpeiden arvioimiseen. Uusien perusmääreiden päivitetyn aikataulun mukaan ensimmäinen plasma olisi saavutettava joulukuussa 2025 ja deuterium-tritium-polttoaineella tapahtuvan täysimittaisen käytön olisi alettava vuonna 2035. Tässä aikataulussa ei ole otettu huomioon ennakoimattomia tapahtumia ja siksi siinä oletetaan, että kaikkia merkittäviä riskejä on pienennettävä.

¹ Neuvoston päätös 2013/791/Euratom, annettu 13 päivänä joulukuuta 2013, eurooppalaisen yhteisyrityksen perustamisesta ITERiä ja fuusioenergian kehittämistä varten sekä etujen myöntämisestä perustettavalle yhteisyritykselle tehdyn neuvoston päätöksen 2007/198/Euratom muuttamisesta (EUVL L 349, 21.12.2013, s. 100).

² Neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 1311/2013, annettu 2 päivänä joulukuuta 2013, vuosia 2014–2020 koskevan monivuotisen rahoituskehityksen vahvistamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 884).

- (7) Neuvosto vahvisti 12 päivänä huhtikuuta 2018 Euratomin olevan edelleen sitoutunut siihen, että ITER-hanke saadaan päätökseen menestyksekkäästi, ja antoi komissiolle valtuudet hyväksyä ITER-hankkeen uudet perusmääräet Euratomin puolesta ITER-organisaation neuvoston ministeritason kokouksessa. Neuvosto pyysi samaan aikaan, että yhteisyritys jatkaisi raportointi- ja tarkistustehtäviään neuvoston 12 päivänä heinäkuuta 2010 antamien päätelmien mukaisesti ja että se teettäisi säännöllisesti riippumattomia arviointeja ITER-hankkeen etenemisestä painottaen tuloksia ja hankkeen hallintaa, mukaan lukien kustannusseuranta, hankkeen aikataulun hallinta ja riskinhallinta.
- (8) Tällä päätöksellä mahdollistetaan synergia ja täydentävyys Euratomin tutkimus- ja koulutusohjelmasta rahoitettavien fuusiotutkimustoimien kanssa. ITERin onnistunut rakentaminen ja käyttö ovat osa Euroopan kaikkien fuusiotutkimuksen sidosryhmien tukeman EU:n ydinfuusiota koskevan etenemissuunnitelman kriittistä polkua.
- (9) Euroopan parlamentti ja neuvosto vahvistivat ITERiin osoitettavien Euratom-sitoumusten enimmäismääräksi neuvoston asetuksessa (EU, Euratom) 2020/2093¹ vahvistetussa vuosia 2021–2027 koskevassa monivuotisessa rahoituskehyksessä, jäljempänä 'monivuotinen rahoituskehys 2021–2027', 5 614 000 000 euroa nykyhintoina.
- (10) Tämän päätöksen mukaisilla toimilla voidaan edistää EU:n ydinfuusiota koskevan etenemissuunnitelman tavoitteiden toteuttamista, samalla kun kunnioitetaan täysin jäsenvaltioiden oikeutta päättää omasta energialähteiden yhdistelmästä.

¹ Neuvoston asetus (EU, Euratom) 2020/2093, annettu 17 päivänä joulukuuta 2020, vuosia 2021–2027 koskevan monivuotisen rahoituskehysten vahvistamisesta (EUVL L 433I, 22.12.2020, s. 11).

- (11) Paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyn toimielinten välisen sopimuksen¹ 22 ja 23 kohdan nojalla ITERiä on arvioitava erityisten seuranta-vaatimusten mukaisesti kerättyjen tietojen perusteella välttämättä kuitenkin ylisääntelyä ja hallinnollista raskautta. Näihin vaatimuksiin voidaan tarvittaessa sisällyttää mitattavissa olevia indikaattoreita, joiden perusteella kerätään näyttöä ITERin vaikutuksista. Komission suorittamien arviointien päätelmät olisi toimitettava Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle. Jos jälki- ja väliarviointit osuvat ajoitukseltaan lähelle toisiaan, ne olisi voitava yhdistää yhdeksi ainoaksi arvioinniksi, joka kattaa molempien kattaman ajanjakson.

¹ EUVL L 123, 12.5.2016, s. 1.

- (12) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046¹, jäljempänä 'varainhoitoasetus', Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 883/2013² sekä neuvoston asetusten (EY, Euratom) N:o 2988/95³, (Euratom, EY) N:o 2185/96⁴ ja (EU) 2017/1939⁵ mukaisesti unionin taloudellisia etuja on suojattava oikeasuhteisin toimenpitein, mukaan lukien sääntöjenvastaisuuksien, mukaan lukien petokset, ehkäisemiseen, havaitsemiseen, korjaamiseen ja tutkimiseen, hukattujen, aiheettomasti maksettujen tai virheellisesti käytettyjen varojen takaisinperintään ja soveltuvin osin hallinnollisten seuraamusten määräämiseen liittyvät toimenpiteet.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) 2018/1046, annettu 18 päivänä heinäkuuta 2018, unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä, asetusten (EU) N:o 1296/2013, (EU) N:o 1301/2013, (EU) N:o 1303/2013, (EU) N:o 1304/2013, (EU) N:o 1309/2013, (EU) N:o 1316/2013, (EU) N:o 223/2014, (EU) N:o 283/2014 ja päätöksen N:o 541/2014/EU muuttamisesta sekä asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 kumoamisesta (EUVL L 193, 30.7.2018, s. 1).

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 883/2013, annettu 11 päivänä syyskuuta 2013, Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) tutkimuksista sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1073/1999 ja neuvoston asetuksen (Euratom) N:o 1074/1999 kumoamisesta (EUVL L 248, 18.9.2013, s. 1).

³ Neuvoston asetus (EY, Euratom) N:o 2988/95, annettu 18 päivänä joulukuuta 1995, Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta (EYVL L 312, 23.12.1995, s. 1).

⁴ Neuvoston asetus (Euratom, EY) N:o 2185/96, annettu 11 päivänä marraskuuta 1996, komission paikan päällä suorittamista tarkastuksista ja todentamisista Euroopan yhteisöjen taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten ja muiden väärinkäytösten estämiseksi (EYVL L 292, 15.11.1996, s. 2).

⁵ Neuvoston asetus (EU) 2017/1939, annettu 12 päivänä lokakuuta 2017, tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) perustamisessa (EUVL L 283, 31.10.2017, s. 1).

Euroopan petostentorjuntavirastolla (OLAF) on valtuudet erityisesti asetusten (Euratom, EY) N:o 2185/96 ja (EU, Euratom) N:o 883/2013 mukaisesti tehdä hallinnollisia tutkimuksia, mukaan lukien paikan päällä suoritettavat tarkastukset ja todentamiset, selvittääkseen, onko kyse petoksesta, lahjonnasta tai muusta laittomasta toiminnasta, joka vahingoittaa unionin taloudellisia etuja. Euroopan syyttäjänvirastolla (EPPO) on asetuksen (EU) 2017/1939 mukaisesti valtuudet tutkia unionin taloudellisia etuja vahingoittavia rikoksia sekä nostaa niistä syyte Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1371¹ mukaisesti. Unionin rahoitusta saavien henkilöiden ja yhteisöjen on varainhoitoasetuksen mukaisesti toimittava täydessä yhteistyössä unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi, myönnettävä komissiolle, OLAFille, tilintarkastustuomioistuimelle ja niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka osallistuvat asetuksen (EU) 2017/1939 mukaiseen tiiviimpään yhteistyöhön, EPPOlle tarvittavat oikeudet ja valtuudet ja varmistettava, että unionin varojen hoitamiseen osallistuvat kolmannet osapuolet myöntävät vastaavat oikeudet.

- (13) Tässä päätöksessä olisi varmistettava yhteisön rahoituksen näkyvyys johdonmukaisella, tehokkaalla ja oikeasuhteisella kohdennetulla tiedotuksella eri kohderyhmille, tiedotusvälineet ja suuri yleisö mukaan luettuina.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/1371, annettu 5 päivänä heinäkuuta 2017, unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin (EUVL L 198, 28.7.2017, s. 29).

- (14) Päätöstä 2007/198/Euratom on tarpeen muuttaa, jotta yhteisyrityksen toimintaa ja siihen liittyvää toimintaa komissiossa voidaan rahoittaa kaudella 2021–2027 Euroopan unionin yleisestä talousarviosta.
- (15) Jotta voidaan varmistaa ITER-hankkeen onnistunut päätökseen saattaminen ja tuen jatkuvuus asianmukaisella politiikan alalla monivuotisen rahoituskehityksen 2021–2027 alusta alkaen, tätä päätöstä olisi sovellettava takautuvasti 1 päivästä tammikuuta 2021 lukien, ja sen olisi tultava voimaan kiireellisesti.
- (16) Päätös 2007/198/Euratom olisi sen vuoksi muutettava vastaavasti,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Muutetaan päätös 2007/198/Euratom seuraavasti:

1) Muutetaan 4 artikla seuraavasti:

a) korvataan 3 kohta seuraavasti:

3. Euratomin ohjeellinen osuus yhteisyritykseen kaudella 2021–2027 ja tähän liittyvät 4 kohdassa tarkoitetut oheismenot samalla kaudella ovat 5 614 000 000 euroa nykyhintoina.

b) Lisätään kohta seuraavasti:

"4. Edellä 3 kohdassa tarkoitetusta määrästä voidaan kattaa myös menoja, jotka liittyvät valmistelu-, seuranta-, valvonta-, tarkastus-, arviointi- ja muuhun toimintaan, sekä tämän päätöksen hallinnointiin ja täytäntöönpanoon, hallintomenot mukaan luettuina, ja sen tavoitteiden saavuttamisen arviointiin tarvittavia menoja. Lisäksi siitä voidaan kattaa menoja, jotka liittyvät selvityksiin ja asiantuntijoiden kokouksiin sekä tiedonkäsittelyyn ja -vaihtoon keskittyviin tietoteknisiin verkkoihin liittyviä menoja, mukaan lukien organisaation omat tietotekniikkavälineet ja muu tekninen ja hallinnollinen apu, jota tarvitaan tämän päätöksen hallinnoinnissa."

- 2) Kumotaan 5 b artikla.
- 3) Lisätään artikla seuraavasti:

"5 c artikla

Arviointi

1. Tämän päätöksen täytäntöönpanon arvioinnit on suoritettava säännöllisesti ja oikea-aikaisesti, jotta niitä voidaan hyödyntää päätöksenteossa.
2. Kun tämän päätöksen täytäntöönpanosta kaudella 2021–2027 on saatavilla riittävästi tietoa, komissio suorittaa tämän päätöksen täytäntöönpanon väliarvioinnin viimeistään vuonna 2024.
3. Komissio suorittaa tämän päätöksen täytäntöönpanon päätyttyä, kuitenkin viimeistään neljän vuoden kuluttua 4 artiklan 3 kohdassa määritetyn kauden päättymisestä, päätöksen täytäntöönpanon loppuarvioinnin.
4. Komissio toimittaa tämän artiklan nojalla suoritettujen arviointien päätelmät ja omat huomautuksensa Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle."

4) Lisätään artikla seuraavasti:

"5 d artikla

Viestintä, näkyvyys ja julkisuus

1. Yhteisön rahoituksen saajien on ilmaistava kyseisen rahoituksen alkuperä ja varmistettava yhteisön rahoituksen näkyvyys, erityisesti kun ne tekevät tunnetuksi toimia ja niiden tuloksia, tarjoamalla johdonmukaista, olennaista ja oikeasuhteista kohdennettua tietoa useille kohderyhmille, mukaan lukien tiedotusvälineet ja suuri yleisö.
2. Komissio toteuttaa tiedotus- ja viestintätoimia, jotka koskevat tätä päätöstä, tämän päätöksen nojalla toteutettuja toimia ja saavutettuja tuloksia. Tälle päätökselle osoitetuilla rahoitusvaroilla tuetaan myös unionin poliittisia prioriteetteja koskevaa yhteisötiedotusta sikäli kuin kyseiset prioriteetit liittyvät 1 artiklassa tarkoitettuihin tavoitteisiin."

2 artikla

Tämä päätös tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2021.

Tämä päätös on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty ...

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja
